

MJØSNYTT

06/2015

INFORMASJON FRA MJØSEN SKOG

Tid for *tynning*

Les mer på side 3.

Vår plass i «det grønne skiftet»

Styreleder Terje Uggen utfordrer skognæringen til å bidra aktivt for å få forståelsen for det grønne karbonkretsløpet under huden på flere i allmennheten – og ikke minst – hos politikerne. – Først når dette er på plass, vil de trekke samme konklusjon som oss, nemlig at skog- og trenæringen må spille en nøkkelrolle i den grønne verdiskapingen. Rammebetingelsene må gjøre dette mulig, skriver Uggen. Les mer i Lederen på s. 2 og finn glimt fra utstillingen «Tre inn i framtiden» på s. 4.

Vår plass i det grønne skiftet

DET ER IKKE Lenger noen tvil: De globale klimautfordringene krever handling. Vi må få til et «grønt skifte» verden over, med overgang fra sort til grønt karbon. Klimaregnskap og karbonavtrykk må bli viktige verktøy for å styre samfunnet i en mer klimariktig retning. Verdiskapingen basert på det grønne karbonet må øke.

Som skogeiere sitter vi med råstoff som bør spille en sentral rolle i den grønne verdiskapingen. For oss er det opplagt; Vi produserer et fornybart råstoff, og produktene inngår i et grønt karbonkretsloop. For oss er det helt selvsagt at det er bedre å bruke produkter fra skogsråstoff, enn produkter basert på fossil energi, fordi sistnevnte tilfører stadig ny CO₂ til atmosfæren. Men er det like opplagt for alle andre?

Vår felles utfordring er å få forståelsen av det grønne karbonkretsloopet under huden på flere i allmennheten – og ikke minst – hos politikerne. Først når dette er på plass, vil de trekke samme konklusjon som oss, nemlig at skog- og trenæringen må spille en nøkkelrolle i den grønne verdiskapingen. Rammebetingelsene må gjøre dette mulig.

Vi fikk en grønn dreining i kommune- og fylkestingsvalget og forventer at det gir utslag i grønnere partiprogram før neste stortingsvalg. Om vi ikke kjenner vår besøkelsestid, er det nok av engasjement hos andre næringer. Det er nesten ikke grenser for hvem som nå melder seg på og definerer seg som en del av «det grønne skiftet». Ikke alle hører hjemme der. Bioøkonomien kan også ende med å få et hovedsakelig blått innhold, men vannbaserte næringer løser jo ikke alt. Derfor må vi få forståelsen for det grønne karbonkretsloopet under huden på de rette personene.

MJØSEN SKOG HAR vist vei med utstillingen «Tre inn i framtiden» på Maihaugen. Utstillingen fikk fram hvordan råstoff fra skogen kan bidra til «det grønne skiftet», med overgang fra forbruk av sort til grønt karbon. Utstillingen vekket slik interesse hos Miljøstiftelsen Zero og Norges Skogeierforbund, at deler av utstillingen vil bli gjenbrukt under Zero-konferansen i Oslo i slutten av oktober. Det er en arena der viktige målgrupper møtes.

Også lokalt kan vi bidra til å få fram viktig informasjon om karbonkretsloopet til allmennheten. Ringsaker Medlemsområde gjorde det under Innlandsmarkedet i august. Styret håper lokalorganisasjonen følger opp med flere tiltak for å få fram hvordan skogen kan bidra til «det grønne skiftet».

TERJE UGGEN
Styreleder

Terje Uggem

Kontakt din skogbruksleder for detaljert prisinformasjon!

MarkedsBildet

- Høy hogstaktivitet i høst
- Sagtømmerprisene er avtalt fram til utgangen av oktober
- Tømmereksporten fortsetter

Trelast

Det er fortsatt vanskelig å forutse utviklingen i trelastmarkedet. Det innenlandske markedet startet imidlertid bra etter ferien, og salget har vært tilfredsstillende. Nedbremsingen i norsk økonomi som følge av lavere oljeinvesteringer kan medføre at det bygges litt mindre hus framover, og at trelastmarkedet dempes. Internasjonalt har det europeiske markedet vist en moderat utvikling i 2015, men eksporten til Nord-Afrika viser en stigende trend.

Sagtømmer

Hogsten i skogen går bra. Vi har god kontroll på produksjonen og håper at været videre i høst blir tørt og fint. Sagbrukene har hatt en god start på høsten, og noen sagbruk ønsker mer tømmer.

Massevirke

Treforedlingsindustrien går fortsatt godt. Svak krone og sterk dollar kombinert med relativt lave energipriser kunne skapt problemer, så treforedlingsindustrien går bedre enn forventet. Industrien har behov for råstoff, og vi har inngått avtaler som sikrer høstens leveranser.

Andelseiertillegg

Andelseiere oppnår et andelseiertillegg på 10 kr/m³. Andelseiertillegget legges inn i den løpende utbetalingsprisen og gjør at registrerte andelseiere vil oppnå 10 kr bedre pris på all tømmeromsetning gjennom Mjøsen Skog enn ikke-andelseiere.

Bonuser 2015

Storleverandørtillegg:

- Årlig leveranse større enn 1 500 m³: **10 kr/m³**
- Årlig leveranse større enn 5 000 m³: **15 kr/m³**

Ny andelseier:

Gjelder 1 av de 3 første år kalenderår etter at en har blitt andelseier: **10 kr/m³**

Detaljert prisinformasjon

Andelseiere i Mjøsen Skog kan få mer informasjon om prisene ved å logge seg inn på Mjøsen Skogs skogeierportal. Hvis du ikke allerede er bruker, kontakt vårt sentralbord: mjosen@mjosen.no

Tekst: STEFAN MATTSSON

SKOGBRUK

Tid for tynning

Tynning konsentrerer tilveksten til de stammene som settes igjen. Ved å ta bort stammene som gir dårlig kvalitet og nedsatt tilvekst, økes produksjonen av verdifullt virke.

Seiv om volumtilveksten i hele bestandet blir lavere med tynning, fordeles tilveksten på færre trær med høyere verdi.

Tekst: JOHANNES BERGUM

Rett utført tynning gir en mengde fordeler som du må ta med deg i din vurdering. I faktaboksen på denne siden er de viktigste fordelene listet opp.

Effekten på tilvekst

Tynning medfører at gjenstående trær bygger større kroner. Det skyldes at de får mer rom og tilgang på næring fra trærne som er tatt ut. Fotosynteseapparatet blir større, og stammetilveksten øker etter hvert. Dette kalles tynningsreaksjon.

Tynningsreaksjonen kommer tidlig på frodige marker. Dette kommer trolig av at nedbrytningen og omsetningen i jorda går fortere på disse lokalitetene. Rett etter tynningen minsker barmassen og produksjonen i bestandet. På frodige marker minsker volumtilveksten i 2-3 år. På magre marker varer dette opp til 8 år. Gran og furu reagerer like raskt på tynning på samme mark. Ofte er det imidlertid slik at grana står på bedre mark, der den reagerer raskere på tynning.

Unngår stor selvtytning

Den totale volumproduksjonen er ofte høyest i skog som ikke er tynnet. Men dessverre er det slik at denne vinninga ofte går opp i spinninga ved at det blir stor selvtytning. Det vil si at mange trær dør av mangel på næring, vann og lys. I tillegg vil mange trær bli så små at de ikke kan utnyttes. Selv om volumtilveksten er større dersom du ikke tynner, klare du derfor ikke

å utnytte dette. Trær blir liggende som død ved på bakken.

Tidspunkt for tynning

Produksjonen av virke skjer som et resultat av fotosyntese i det grønne baret. Derfor er det viktig at en utfører førstegangstynning for oppkvistingen i bestandet blir for stor. Halvparten av treet skal ha grønn krone. Venter en for lenge, har oppkvistingen gått for langt og tilveksten blir lavere. Tidspunktet for når trærne er passe oppkvistet for førstegangstynning, avhenger av om det er gjort ungsogpleie. Ved å gjøre ungsogpleie på riktig tid og sette igjen ca 150 trær pr. daa, vil du ha et godt utgangspunkt for tynningsinngrep.

Treantallet bør ned

Kostnaden med tynningen avhenger av hvor mange trær som går pr. m³ og hvor lang utkjøringsveien er. Med dagens massevirkepris vil ikke førstegangstynning gi overskudd. Mange tar da til orde for at det ikke er aktuelt å tynne. Dette synet bør revurderes. Uansett vil denne skogen ha behov for et inngrep. Treantallet er for høyt, og verdiproduksjonen går ned.

Effekten av skogfondet

Forsinket ungsogpleie kan erstatte tynningen. Prisen ligger ofte på 600 til 800 kr pr. daa. Alternativt kan du velge maskinell tynning som går med eksempelvis -30 kr pr. m³. Normaluttak kan settes til 5 m³ pr. daa. Dermed er kostna-

den 150 kr daa. For å få til dette må du normalt gå inn med en forhåndstrydding som koster ca 250 kr pr. daa. Dermed havner totalkostnaden pr. daa på 400 kr. Dette kan du i sin helhet dekke med skogfond. Skattefordelen ved skogfondet gjør at kostnaden kun blir 116 kr daa etter skatt (forutsatt skatteprosent på 38,4).

God butikk

Hva er så gevinsten med dette? For det første vil du få lavere driftskostnad når bestandet skal hogges. Dersom tynningen for eksempel har redusert antall trær pr. m³ fra 4 til 3 på sluttavvirkningspunktet, utgjør dette 6 kr pr. m³. Dersom det står 30 m³ pr. daa, utgjør denne forskjellen 180 kr pr. daa. I tillegg kommer effekten av grovre og mer sagtømmer, forsiktig anslått til 25 kr pr. m³. Dermed blir gevinsten 750 kr pr. daa. Totalgevinsten blir 930 kr pr. daa. (Diskontert i 30 år med 3 % rente er verdien i dag 380 kr pr. daa) Dette tallet må du sette opp mot kostnaden på 116 kr pr. daa. Da er svaret enkelt – dette er god butikk.

Faren for skader

Men så enkelt er det jo ikke. Hva med mulige skader ved å tynne? Det er spesielt råte som kan gå inn i ferske stubber. For å sørge for at dette ikke skjer, brukes Rotstopp. Dette er et middel som sørger for å lukke stubben før råtesporene kommer inn. Også røtter kan skades. Dette ser du ikke på overflaten. For å unngå mest mulig slike skader, er det viktig at stikkveien bares godt.

Be om råd

Ta kontakt med din skogbruksleder og få vurdert verdiøkende tiltak på eiendommen din. Det er helt gratis å be om råd i Mjøsen Skog!

FAKTA

Fordeler ved tynning

- Økt produksjon av sagtømmer. Gjennom å konsentrere tilveksten på færre stammer, øker dimensjonstilveksten og produksjonen av sagtømmer. Dette innebærer høyere virkesverdi og lavere avvirkningskostnad.
- Friskere bestand. I tynningen tas dårlige og skadede trær bort. Det framtidige bestandet får bedre forutsetninger for å tåle påvirkninger av snø, storm og insektangrep.
- Mindre konkurranse mellom trærne. De gjenværende trærne får mer lys, vann og næring. Topper, kvist og røtter fra trærne som er tatt ut, gjødsler marka. Dette bidrar til økt tilvekst på de gjenstående trærne.
- Bedre stedstilpasning. Gjennom tynning kan du velge ut og spare de treslagene som utnytter voksestedet best.

KOMMUNIKASJON

Glimt fra Maihaugen

Mjøsen Skog fikk mange positive tilbakemeldinger på utstillingen «Tre inn i fremtiden» på Maihaugen. Utstillingen viste hvordan råstoff fra skogen kan bidra til det «grønne skiftet», med overgang fra forbruk av sort til grønt karbon.

FOTO: ANNE M. BELLUM

Stortingspresident Olemic Thommessen (t.h.) åpnet treutstillingene på Maihaugen. Her sammen med Mjøsen Skogs styreleder Terje Uggen (t.v.) og museumsdirektør Jostein Skurdal.

FOTO: BERT SANNES

Mange besøkende stoppet opp ved bordet som viste de ulike stegene i produksjonsprosessen til Borregaard.

FOTO: BERT SANNES

Mjøsen Skogs utstillingsansvarlig Anne Mæhlum (f.v.) viste Zeros representanter Brit Nerhus og Elisabeth Schmidt rundt på Maihaugen. Vår utstilling blir utgangspunktet for egen skogutstilling under Zero-konferansen i Oslo i slutten av oktober.

FOTO: BERT SANNES

Landbruksdirektør Haavard Elstrand, FM Hedmark, (f.v.), teamleder Trond Carlson, Oppland fylkeskommune, og informasjonssjef Erik Haugen, FM Hedmark, var blant gjestene under åpningen på Maihaugen. Alle roste Mjøsen Skogs utstilling, som også synliggjør Skogoffensiven til Innlandet.

FOTO: BERT SANNES

Styreleder Kristian P. Pandum, Vang Skogeierlag, mente utstillingen fikk fram viktig skog-klima-informasjon til publikum.

FOTO: BERT SANNES

«Ur bjørk»-utstillingen viste alt man kan lage av ett bjørketre.

FOTO: BERT SANNES

Råstoff fra skogen kan brukes til så mangt – også som bindemiddel i betong.

Andelseiermøter november 2015

Mjøsen Skog inviterer andelseierne til informasjonskveld med markedsoppdatering og informasjon om hvordan styret har fulgt opp årsmøtevedtaket om strukturendring i skogeiersam-

virket. Dersom tidspunktet for møtet i ditt område ikke passer, kan du delta på ett av de andre kveldsmøtene. Rammen for møtet er to timer, og det blir enkel servering.

Dato	Klokkeslett	Sted	Medlemsområde
Tirsdag 10.11.	19.00-21.00	Rambekk Gård, Rambekkv. 6, Gjøvik	Gjøvik-Toten
Onsdag 11.11.	19.00-21.00	Kilde Gjestgiveri, Løten	Sør-Hedmarken
Torsdag 12.11.	19.00-21.00	Veslesalen, Jorekstad	Sør-Gudbrandsdal
Torsdag 12.11.	19.30-21.30	Norlandia Otta Hotell	Norddalen
Tirsdag 17.11.	19.00-21.00	Tingvang	Ringsaker
Onsdag 18.11.	19.00-21.00	Dale-Gudbrands Gard, Hundorp	Midt-Gudbrandsdal
Torsdag 19.11.	19.00-21.00	Gamle Nebbenes, Eidsvoll	Eidsvoll